

HET PRINSEBOSCH EN DE STATISTIEK

door

F. W. SNEPVANGERS.

In nummer 4 van den loopenden jaargang van het Nederlandsch Boschbouwtijschrift, blz. 132—141 geven de houtvesters P. M. Tutein Nolthenius en L. C. Geerling een en ander inzake groei en aanwas van het Prinsebosch. Zeer dankbaar moge men omtrent die gegevens zijn, maar het kan betreurd worden, dat die gegevens niet verder werden uitgewerkt. Dit bosch werd aangelegd in de jaren 1891 tot 1899, terwijl omstreeks 1905 enkele gedeelten opnieuw werden beplant. Op blz. 140 geeft een staat de uitkomsten aan ten aanzien van de kosten en opbrengsten van dunningen in de jaren 1917 tot en met 1934 en was dat bosch in die jaren achtereenvolgens van 18/26 tot 35/43 jaar oud. Gaat men daarbij de gemiddelde opbrengst per m³ dunningshout voor de achtereenvolgende jaren na, dan krijgt men de gegevens, als in den volgende staat vermeld:

Jaar	Gemiddelde opbrengst per m ³ gld.	Gemiddelde opbrengst over 18 jaar = f 6,63	
		meer	minder
1917	3,22	—	3,41
1918	4,92	—	1,71
1919	2,95	—	3,68
1920	5,19	—	1,44
1921	7,05	0,42	—
1922	7,59	0,96	—
1923	5,94	—	0,69
1924	9,16	2,53	—
1925	7,46	0,83	—
1926	6,65	0,02	—
1927	5,92	—	0,71
1928	7,54	0,91	—
1929	9,50	2,83	—
1930	9,04	2,41	—
1931	6,33	—	0,30
1932	8,04	1,41	—
1933	7,27	0,64	—
1934	6,92	0,29	—

In de jaren 1917 t/m. 1920 was de opbrengst van het dunningshout beneden het gemiddelde, hetgeen eensdeels toegeschreven kan worden aan den geringen leeftijd der kultures en anderdeels is het mogelijk, dat de dunning toen

te voorzichtig is gevoerd. Maar ook de jaren 1923 en 1927 gaven uitkomsten, die beneden het gemiddelde bleven, waarvoor geen verklaring kan worden gegeven, aangezien de naastliggende jaren behooren tot de goede jaren. In 1931 bleef de opbrengst laag, hetgeen zijn verklaring kan vinden in de crisis, die na 1929 inzette. Men ziet na dat jaar de opbrengst geleidelijk dalen, maar ze bleef overigens boven het gemiddelde.

Op 4 Oktober 1935 kwam Prof. Ir. J. H. Jager Gerlings tot de uitspraak: „De toestand in den boschbouw „is nog uiterst slecht; slechter dan hij tot nu toe was, zoo „dat de vooruitzichten voor het aanstaande verkoopseizoen „uiterst donker zijn.” (Nederl. Boschb. t. 1935 blz. 417).

Op 11 Juni 1936 zeide genoemde professor: „Steeds „moedig voorwaarts, ook wat den afzet onzer produkten „betreft! De vraag naar hout is gering en de prijzen zijn „thans laag door verminderd gebruik, door grooten invoer „tegen spotprijzen en door dalende koopkracht.” (Nederl. Boschb t. 1936 blz. 232).

Op 9 Oktober 1936 deelde Jager Gerlings mede: „De hoogst ongunstige tijdsomstandigheden in aanmerking „genomen kunnen wij tevreden zijn over den gang van „zaken gedurende den afgelopen zomer, ook wat betreft „de uitbreiding van ons boschgebied”. (Nederl. boschb. t. 1936 blz. 409).

Sedert dien is de algemeene toestand sterk veranderd en hoort men, dat de houtprijzen met minstens 50 % gestegen zijn, zoodat een overzicht van de gebeurtenissen sedert Oktober 1936 tot veel optimistischer gevolgtrekkingen zal kunnen leiden. Hoe deze in het Prinsebosch tot uitdrukking zullen komen, blijft af te wachten en wordt het vertrouwen uitgesproken, dat daarvan over eenige jaren in dit tijdschrift mededeeling zal worden gedaan.

Het Prinsebosch is een onderdeel van de boschwachterij Ulvenhoutsche bosch, houtvesterij Breda. Voor deze drie groepen zijn de gemiddelde prijs per m³ in den volgenden staat voor de jaren 1929 t/m 1934 samengevat.

Boschgebied	Gemid. oppervl. in ha.	Gemiddelde opbrengst in guldens per m ³ in de jaren					
		1929	1930	1931	1932	1933	1934
Prinsebosch.	396	9,50	9,04	6,33	8,04	7,27	6,92
Ulvenhoutsche bosch	913	10,29	10,88	7,06	7,66	6,74	—*)
Houtvesterij Breda	3736	11,41	12,34	9,76	8,06	7,30	7,20

*) In het jaarverslag van het Staatsboschbeheer over 1934 wordt de houtopbrengst der afzonderlijke boschwachterijen niet vermeld.

Opmerkelijk is hierbij dat in de jaren 1929/1931 de gemiddelde opbrengst per m³ hout in het Prinsebosch achterblijft bij die voor het Ulvenhoutsche bosch en voor de houtvesterij Breda; daarentegen wordt zulks voor de jaren 1932/1934 anders en vertoont de gemiddelde opbrengst slechts geringe verschillen. De reden hiervoor kan zijn, dat zoowel het Ulverhoutsche bosch als de houtvesterij Breda hout leveren met ver uit elkaar liggende opbrengsten per m³, terwijl het hout van het Prinsebosch in hoofdzaak het produkt is van 35- tot 43-jarig bosch. Vermoedelijk zal bosch van genoemden leeftijd de grootste houtmassa per ha leveren en tevens hout, waarvoor de grootste navraag bestaat.

Als gemiddelde opbrengst aan hout voor het 18-jarig tijdvak wordt voor het Prinsebosch 2,28 m³ aangegeven, zonder vermelding hoe die uitkomst werd verkregen. Beschouwt men de jaren 1929/1934, daarbij in aanmerking nemende een oppervlakte van 396 ha, dan verkrijgt men per jaar en ha een houtopbrengst van 1,53 m³. Deze geringere opbrengst wordt mogelijkerwijze veroorzaakt door den achterstand in de dunningen, waarvan Tutein Nolthenius en Geerling gewagen. Volgens de jaarsverslagen van het Staatsboschbeheer was voor de houtvesterij Breda de gemiddelde houtopbrengst per ha in genoemde jaren 1,45 m³. Hier wordt de meening omtrent het Prinsebosch, dat het in een periode van gunstigen bijgroei verkeert, nogmaals bevestigd.

Voor het Prinsebosch wordt dan nog als gemiddelde netto-opbrengst per jaar en ha voor de dunningen gedurende de besproken 18 jaar een bedrag van f10,54 aangegeven. Uit het bovenstaande blijkt reeds dat deze opgave met een korteltje zout moet worden genomen. De veronderstelling ligt voor de hand, dat het Prinsebosch uitsluitend dunningsopbrengsten levert en geen vellingsopbrengsten en dat ook andere opbrengsten geen rol spelen. Maar om dan tot de netto-opbrengsten te komen, moeten van de bruto-opbrengsten naast de dunningskosten, ook de overige kosten worden afgetrokken. Onder de laatste behooren de personeelskosten. Omtrent deze kan men eenige aanwijzing krijgen, door ze te berekenen voor het domeinbeheer A, — meer gespecificeerde gegevens zijn geen openbaar eigendom — en dan komt men voor de jaren 1929 t/m. 1934 tot een bedrag van f6,64 per jaar en ha. Waar het Prinsebosch een onderdeel is van de boschwachterij Ulvenhoutsche bosch, kunnen hiervoor uit de jaarverslagen van het staatsboschbeheer de in den volgenden staat verzamelde gegevens in het algemeen een overzicht geven van de netto-opbrengsten, waarbij de personeelskosten *niet* inbegrepen zijn.

Jaar	Opper- vlakke ha	Kosten voor velling en dunning gld	Alle kosten behalve per- soneel gld	Hout- opbrengst gld	Alle op- brengsten gld
1929	931	4004	15026	16200	18751
1930	931	2921	15603	13036	15485
1931	930	3572	14965	11160	14869
1932	909	3196	13145	11559	14676
1933	909	2623	11594	9435	11610
1934	909	2821	17442	10909	12874
	5519	19137	87775	72359	88265
per jaar en per ha		3,47	15,90	13,11	15,99

Hieruit volgt, dat voor het Ulvenhoutsche bosch in de besproken 6 jaar een netto-opbrengst van f 0,09 per jaar en ha zou verkregen zijn; en als men voor de personeelskosten het bovenstaande algemeene bedrag van f 6,64 in rekening brengt, zou men tot een negatieve netto-opbrengst van f 6,55 per jaar en ha komen. Ten aanzien van de houtopbrengsten en de kosten van velling en dunning voor genoemde jaren zou men een netto-opbrengst van f 9,64 per jaar en ha krijgen, welk bedrag weer verminderd moet worden met een evenredig bedrag voor de personeelskosten. In hoeverre de kosten voor het personeel verminderd moeten worden voor de werkzaamheden verbonden aan de werkeloozen-verzorging moge buiten beschouwing blijven.

Lit het bovenstaande moge blijken, dat een bespreking van een boschonderdeel steeds met volledige toelichtingen moet gepaard gaan, om te voorkomen dat daaruit verkeerde gevolgtrekkingen worden gemaakt.

Voorts verdient het sterke aanbeveling, om de uitkomsten van ieder boschonderzoek te toetsen aan de uitkomsten van het geheele gebied, dat een beheerseenheid (houtvesterij) vormt.

Er is geen sprake geweest van de sociale waarde dezer bosschen en, een ieder, die daarover zijn gedachten laat gaan, zal ter zake tot zeer bijzondere uitkomsten komen. Maar helaas is die sociale waarde niet onder cijfers te brengen, omdat alle onderstellingen slechts betrekkelijke waarde hebben. Indien men deze stelt op 50 % van alle opbrengsten, dan worden de bosschen een zegenrijk bestaan voor de geheele natie. Maar of die onderstelling veel te gunstig is, of haar waarde te laag weergeeft, blijft een te verdedigen statistiek-vraagstuk.